

Anna Markiewicz
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Wspólnotowa bezsilność a teleologia podmiotu moralnego Michela Foucaulta
[résumé]

Postulat autokreacji jednostki jako podmiotu moralnego, zawarty w późniejszych pismach Foucaulta, stanowi rezultat rezygnacji filozofa z uprzednio prowadzonych refleksji na temat silnej roli władzy w społeczeństwie i wspólnotowej bezsilności. Wypowiedź Foucaulta z *Historii seksualności*: „władza jest wszędzie, zewsząd się wyłania [...] Jest nazwą używaną złożonej sytuacji strategicznej w danym społeczeństwie”, zakłada wszechobecność władzy i jej szeroki wpływ na różnorodne struktury społeczne. Owa wszechobecność z pewnością podważała możliwość samo-tworzenia się myślącego i działającego podmiotu.

Foucault zdając sobie sprawę z niebezpieczeństw powyższego założenia, ostatecznie zwrócił się w kierunku możliwości budowania własnej etyki i postulatu tworzenia siebie jako podmiotu moralnego. Jednostka nie jawi się już jako podporządkowana i poddana wpływom woli suwerena. Państwo zaś stwarza możliwości dla rozwoju ekonomizacji życia, dbając o bezpieczeństwo obywateli, choć jego regulująca rola, szczególnie w obszarze instytucji rodziny, nadal obowiązuje.

Wątpliwości dotyczące zdolności tworzenia siebie jako wolnego podmiotu moralnego, nie znikają jednak całkowicie. Podobnie jak te, dotyczące możliwości uwolnienia się władzy od wszelkich prób ujarznienia człowieka. W swoim wystąpieniu podejmę się próby rekonstrukcji podmiotu moralnego Foucault'a oraz jego rozumienia etyki jako estetyki, stawiając w tle pytania dotyczące roli współczesnych państw i instytucji europejskich oraz ich troski ukierunkowanej na jednostkę, wspólnotę, a może jedynie na populację.